

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina do
konec leta 1926
30 Din.

Številka poštno-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Ljudska Samouprava

Glasiló gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravništvo:
Kočevje št. 102.

Telefon št. 5.

Oglasi:

mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: Čemu stranka? — Iz Versaillesa do Locarna. — K odpuščanju delavstva pri Trboveljski premogokopni družbi. — Tedsneke vesti. — Iz Narodne Radikalne Stranke. — Prosveta: Šolstvo v kočevskem sodnem okraju. — Inserati. —

Zahtevajte povsod 'Ljud. Samoupravo'

Prijateljem in naroč- nikom.

Neumevanje političnega položaja in nalog v osvobojeni domovini od strani pokrajinskih slovenskih političnih strank nas sili, da okrog lastnega ognjišča in glasila zberemo vse one, ki to neumevanje uvidevajo in ki občutijo težko nesoglasje med našimi ideali v zasluženi in sedanji ideali v osvobojeni domovini, da z združenimi močmi skušamo zanesti med široke slovenske ljudske sloje one ideje demokratičnosti in čiste domovinske požrtvovalnosti, ki je stvorila iz male Srbije sedanjo našo Očetnjavo ter nas osvobodila tujega jarma.

Več za enkrat ne rabimo; ker čim zavlada tudi med nami vsi prava demokratičnost in čista domovinsko ljubezen do Velike skupne naše Očetnjave, bo domovina sigurna, jaka in ugledna, a narod zadovoljen.

V to pomozi Bog in vsi, ki Vam je boljša bodočnost našega ljudstva na srcu!

Iz Naroda za Narod!

Uredništvo in Upravništvo
„Ljudske Samouprave“.

Današnje številko „Ljudske Samouprave“ določimo vsem znancem in prijateljem. Ako jo kdo pomotoma ni prejel, prosimo prijaznega opozorila oz. naročila. Kdor nabere deset naročnikov s celoletno naročnino po 30 dinarjev, dobi enajsto številko gratis.

Sprejemamo dopise iz vseh krajev in članke o vseh perečih vprašanjih. Avtorji se tudi lahko podpišejo.

Čemu stranka?

V avstroogorski monarhiji se našemu narodu ni bilo treba brigati za odločilna vprašanja z zunanje politike; to je bila predpravica nemške in madžarske aristokracije in birokracije s cesarskim dvorom na čelu. Kar so ti sklenili, se je moralo poslušati, prevzeti nase in izpolniti, pa če so ti sklepi še bolj rezali v živo meso našega človeka. V osvobojeni domovini pa ni ne aristokracije in ne birokracije z merodajnim cesarskim dvorom, ampak smo vsi samo enakopravni državljani. Država smo mi. Kar sklenemo mi državljani, to je volja države, to je za vse obvezen sklep. Toda fizično je nemogoče, da bi vseh 13 milijonov državljanov sklepalo o državnih poslih in direktno državo vodilo. To se omogočuje z zaupniki, ki jih ljudstvo izbere po prostem, svobodnem prevdanku. Ti zaupniki se imenujejo narodni poslanci. Pri nas pride na vsakih 40.000 prebivalcev en poslanec. Pri sedanjem številu prebivalstva jih je sedaj 315. Zborujejo v Beogradu v skupštini ali parlamentu. Ker bi se vseh 315 poslancev le težko sporazumelo soglasno glede državnih in drugih vprašanj, velja to za vse obvezno, kar sklene večina, to je vsaj 158 poslancev. Sklep večine potrди še kralj in to je zakon, obvezen za vse državljane, čim se objavi v „Službenih Novinah“. Ta večina izbere izmed sebe 19 zaupnikov, ki stopijo s pritrditvijo in imenovanjem po kralju na čelo posameznih državnih upravnih panog kot najvišji državni funkcionarji v dotičnih panogah. Ti najvišji funkcionarji se imenujejo ministri. Skupno sestavljajo vlado. Na njih čelu stoji ministerski predsednik, ki posreduje med kraljem in vladajočo večino, dočim posreduje med kraljem in skupščino kot tako skupščinski predsednik.

Iz navedenega sledi, kako silno važno in odločilno je, koga pošljejo državljani, to je volilci, kot zaupnika ali narodnega poslanca v parlament. Ta narodni poslanik, to je ljudski odposlanec, nadomestuje v vseh poslih staro avstrijsko in madžarsko aristokracijo, birokracijo in cesarski dvor. Biti mora torej, ako hoče biti težkim državnim nalogam zunanje in notranje politike kos, sposoben, pošten in delaven mož, ki ima pravo umevanje i za državo i za ljudstvo.

Kako tega moža določiti? Najenostavnejše bi bilo, ako bi se vsi volilci iz cele države zbrali in bi po temeljitem posvetovanju določili najvrednejših 315 mož izmed sebe. Toda pri milijonih volilcev je to nemogoče. Vsled tega je razdeljena država na volilna okrožja, katero vsako voli toliko narodnih poslanikov, kolikokrat po 40.000 prebivalcev ima. Lahko bi bilo 315 volilnih okrožij, tako da bi vsako obsegalo le po 40.000 prebivalcev in volilo le po enega poslanika. Toda tudi ti volilci bi se težko zedinili na eno določeno osebo pri naenkratnem posvetovanju in se je bati, da bi izbira ne bila dovolj prevdarjena. Razun tega se volilci v vsaki državi ločijo po svojih naziranjih z ozirom na upravo, gospodarstvo, socialna vprašanja, šolstvo, kulturo itd. Skoro vsak državljani ima tu drugačna naziranja, ker ima v splošnem vsak tudi svoje interese. Kolikor glav, toliko mislij. Da se torej volilci ne cepijo preveč, da je mogoče ustvariti enotno voljo večine volilcev, da je izbira poslanikov prevdarjena in da se delo teh poslanikov kontrolira in da se jih drži na vrvi, se zbirajo enako misleči volilci po vaseh, po občinah, srezih in oblastih v enotne vrste s skupnim programom, to je s skupnimi političnimi, gospodarskimi, socialnimi in kulturnimi cilji s skupinami ali organizacijami po občinah, srezih in oblastih, ki vse tvorijo eno armado volilcev. Ta volilna armada, zbrana po vseh oblastih v državi, pod enotnim svobodno izbranim vodstvom, se imenuje stranka. Njena naloga je potom sposobnih lastnih pristašev in listov podučevati volilce o važnih javnih vprašanjih, da zamorejo odločati o državnih vprašanjih, jih obveščati o vseh za nje važnih dogodkih, jih svetovati pri odločbah, potom krajevnih skupin volilcev po občinah skrbeti s pomočjo stranke in njenih izbranih funkcionarjev za potrebe dotičnega kraja in ljudstva, kontrolirati izbrane zaupnike, poslanike, ministre in njih delovanje ter izsiliti ev. tudi njih odstop itd. Politična stranka je torej z eno besedo organizirana skupina volilstva, ki na podlagi določenega programa posredno vrši in neposredno kontrolira vršitev javnih poslov. Politična stranka ustvarja in garantira samoupravo

Ljudstva; ljudska samouprava je bistvo in jedro demokratičnosti v vsaki državi. Čim večja je taka politična stranka, tem večji je njen vpliv in njena beseda v državnih in javnih poslih. Male in pokrajinske stranke pridejo pri tem položaju v celokupni državi v poštev le, ako postanejo jeziček na tehtnici sil velikih strank, kar se pa redko zgodi.

Politična stranka je torej v javnem življenju demokratične države silno važen pojav; važno je, da se vstopi v stranko, še važnejše pa, v katero. O tem pa prihodnjč. Dr. S.

Od Versaillesa do Locarna.

Vijugasta in nelepa je pot, ki vodi od Verzaja do Lokarna. Kot znano so zmagovalne države iz svetovne vojne sklenile v Verzaju z Nemčijo mir, ki je med drugim ustvaril ali potrdil obstoj srednjeevropskim in baltiškimi nacionalnim državam in državicam, z namenom, da z lastnim državnim življenjem zapro Nemčiji pohod na vzhod, boljševiski Rusiji pa na zapad. Ta politični sistem je združil naravno obe zapostavljeni državi v skupno obrambo z velikonočno pogodbo leta 1922 v Rappallu. To je bilo tem lažje, ker se gospodarske potrebščine obeh držav harmonično dopolnjujejo. Ta rusko-nemška pogodba je takoj ob svojem rojstvu dvignila veliko prahu v svetovnem časopisju ter so radi nje padali tudi državniki, toda izpolnila ni niti nad pogodbenikov niti ni potrdila strahu zmagovalcev. Izčrpanost Rusije vsled meščanskih vojn in pa neprilagodljivost boljševiskega gospodarskega sistema s kapitalističnim nemškim sta bila glavna vzroka neuspeha. Nemčija je sicer ohranila dobre zveze z boljševiski in pri homatijah po nekaterih nacionalnih državah v Evropi in po evropskih kolonijah v Afriki in Aziji, pri borznih manevrih z zapadnimi valutami itd. poleg boljševiskih inspiratorjev in tajnih voditeljev tudi nemški prsti niso bili daleč, vendar je Nemčija jela uvidevati, da ji boljševiske zveze in metode ne bodo pomogle do stare slave kajzerstva. Na drugi strani so pa očetje in protektorji srednjeevropskih in baltiških nacionalnih držav jeli dvomiti nad absolutno zanesljivostjo in udanostjo teh političnih teles, radi katerih je Nemčija najbolj rezonirala, ter so jeli kalkulirati, če ne bi bilo sigurnejše, da bi vsaj kolikor toliko udovoljili nemškim zahtevam ter predpostavili Nemčijo tem številnim nacionalnim državam. To je kazalo tem bolj, ker je Rusija skušala osnovati nekak rusko-azijski blok proti zapadni Evropi pod nevarnim geslom samoodločbe in samouprave narodov in bi tak blok postal lahko silno nevarna stvar, ko bi se mu pridružila na industriji, umstvenem materialu in vojaških izkušnjah silno močna Nemčija. V tozadevnih šahovskih potezah med Rusijo in Anglijo so nekateri videli v Nemčiji že jeziček na tehtnici. Toda v Nemčiji je zmagal zdrav, hladni razum; ta je uvidel, da eventualna konflagracija med boljševisko-mongolskim vzhodom ter zapadnoevropsko demokracijo pokoplje v vsakem slučaju tudi Nemčijo in njene ideale, pa naj zmaga ena ali druga skupina, ako se ne pridruži zapadu. Razum tega predstavlja današnja duševna umstvena Nemčija le zapad in zamorejo biti njene simpatije ali zveze z Vzhodom le taktičnega značaja s

prikritim zavojevalnim ciljem, v kar jo sili njen zgodovinski in gospodarski razvoj ter mentaliteta nemškega ljudstva. Naravne zaveznike in podpornike nemških teženj na Vzhod zamore torej dati Nemčiji le evropski zapad, ki se boji le nemške imperialistične politike na zapad, proti sebi samemu. In tako se je zgodilo, da so se isti hip, ko je Nemčija pogledala prijazno na zapad, ujeli njeni pogledi s podobnimi težnjami zapadnih velesil Anglije in Francije. Pot do Lokarna, kjer so se poleti sestali na pobot, vzpričo takega položaja ni bila pretežka. V Lokarnu sta Anglija in Francija premagano in ponižano Nemčijo povzdignili in priznali za njima ravnopravno velesilo. Določbe mirovne pogodbe iz Verzaja so se omilile in obljubili sta ji vrniti prekomorske kolonije ozir. ji dati nadomestek v drugih. Obenem sta jo povabili v Svet Društva Narodov, kjer naj kot njima enakopravna članica postane sodnik drugim manjšim državam, zlasti pa svojim sosedam na Vzhodu.

Lokarno pomeni torej silno važen preokret v evropski in svetovni politiki. Zlasti pa je važen za nacionalne srednjeevropske, baltiške in balkanske države. Njih pomen je bil velik, dokler je bila njih naloga držati Nemčijo v šahu; z Lokarnom je ta naloga bistveno odpadla in z vstopom Nemčije v Zvezo Narodov kot enakopravne članice Anglije in Francije se bo stvar temeljito obrnila: Nemčija bo svojim bivšim čuvateljicam sodnica. S tem nastopajočim dejstvom se čutijo vse srednjeevropske, baltiške in deloma še celo balkanske države, vštveši Italijo, ogrožene v svojih interesnih sferah in mejah. Odtod različni nenadni obiski po prestolicah in nervozni komentarji. Toda tudi Francija se ne čuti z Lokarnom preveč varna; zato sklepa separate pogodbe s srednjeevropskimi in balkanskimi državami, da se osigura za vsak slučaj. Vse to pa zasleduje le en cilj: da se nemške zopetne pridobitve na izgubljenih ozemljih onemogočijo ter zmanjša razširitev njenih interesnih sfer na minimum.

Lokarno torej še ne pomeni zadnje postaje v evropski pomiritveni politiki, ampak le etapo. Dr. S.

K odpuščanju delavstva pri Trboveljski premogokopni družbi.

O tem vprašanju so sicer resni naši slovenski dnevniki dvignili toliko neresnega, demagoškega prahu, da je logično sledil konec, ki ni niti v čast naši publicistiki niti v korist delavstva, za katero so hreščeče lomili kopja. Mi mislimo, da je presojati to vprašanje ne iz stališča volilnih kroglic, ampak le iz gospodarskih, finančnih in populacijskih vidikov, pri čemur si morata razum in srce držati ravnotežje.

Naše načelno stališče je sledeče: Vsako delo mora biti takoj plačano, da delavca in njegovo rodbino lahko spodobno preživi. Nasprotno pa tudi pričakujemo od delavca toliko uvidevnosti, da uvidi, da mora od gospodarja mu dano plačo zaslužiti, ker sicer gospodar delavca ne more držati, ker v tem slučaju neodvrljive gospodarske sile prisilijo gospodarja, da delavca odpusti. Zdi se nam, da se je na teh dveh načelih grešilo obojestransko, v kar je bilo kmalu po prevratu od hujskaških agitatorskih modrijanov delavstvo zapeljano in je torej neugodnih nadaljnih posledic sokrivo.

V ostalem je pa naše načelno stališče sledeče: Vsa podzemna naravna bogastva naše zemlje so last naroda, torej javna lastnina. Vsa ta bogastva nam pa ničesar ne pomagajo, dokler so pod zemljo. Da se žnjimi okoristimo, treba kapitala. Z njegovo pomočjo nastanejo iz pustih krajev bogate vasi, trgi in mesta. Poglejmo Trbovlje, Kočevje itd. ter bogate dohodke občin in občanov iz tega delovanja, ne izuzevši Ljubljane, kjer je centrala Trboveljske. Naše zadržanje mora biti torej tako, da nam privabi v deželo kapital, ki ustvarja blagostanje, ter mora iti za tem, da s svojim ravnanjem z že v deželi se nahajajočim kapitalom ne ostrašimo in ne odpodimo nadaljnega inozemskega, ki bi nas obogatil. To je ena. Na drugi strani pa ta tuji ali udomačeni ali že domači kapital ne sme izpustiti iz vidika, da so pri njem zaposleni delavci naši bratje, kri naše krvi, up naše bodočnosti. Pri nas delujoči kapital mora računati z dejstvom, da smo mi Slovenci strogo demokratičen narod, ki sočuvstvuje z vsakim svojim članom in pripadnikom. To je naravno, ker je naša inteligenca, ki vodi narod, izšla iz trdo delajočih delavskih in kmetskih slojev in jo spaja živa krvna vez s temi svojimi roditelji. Na nas slovenske inteligente na pr. skrajno neugodno deluje vest, da je to ali ono podjetje vrglo na 14dnevni odpovedni rok brez pravega vzroka neusmiljeno na cesto rodbino s sedmimi ali še več otročiči, da je deložiralo še napol otročnico itd. To so stvari, nad katerimi se mi zgražamo, dasi vemo, da obstoječi avstrijski zakon daje delodajalcu prav. In kot je tako naš delavec kot naša inteligenca pripisavala še pod avstrijskim režimom take brezsrčnosti mentaliteti tujca, ki kot tujec nad tujim narodom lahko brezsrčno komandira, tako pripisuje take pojave še danes tej tujski mentaliteti. Odtod zahteve našega časopisja po domačinih kot voditeljih velepodjetij. Tudi ni prezreti psihološke okoliščine, da se brco od domačina, če že pride, lažje prenese nego od tujca.

Med zdravimi interesi kapitala in med zdravimi interesi našega ljudstva bo torej bodoča naša zakonodaja morala najti zlato ravnotežje. Pri obstoječi si pa mora pač vsak pomagati kot si more z združevanjem, intervencijo zasebnikov in vlade itd., najbolj pa z zvestobo in pridnostjo. Do boljše ureditve zakonitim potom priporočamo predvsem zadnjo. S.

Tedenske vesti.

Vesele Velikonočne praznike vsem bratom in sestram katoliške vere voščil Uredništvo in Upravništvo „Lj. Samouprave“.

Prvo, to je današnje številko našega lista, „Ljudske Samouprave“, smo doposlali različnim znanim rodoljubom, prijateljem in znancem. List stane do konca leta 30 Din. Prihodnji številki priložimo položnice in prosimo vse one, ki jim je list všeč, da nakažejo naročnino. Upravništvo.

Osebne vesti. Iz Kočevja v Laško se je preselil odvetnik dr. Josip Flego, ki je prevzel pisarno blagopokojnega rodoljuba dr. Josipa Kolška. V prostorih bivše dr. Flegove pisarne je otvoril odvetniško pisarno mestni župan kočevski dr. Ivan Sajovic. — Petindvajsetletnico nepretrganega požrtvovalnega delovanja za odvetniški stan in vzvišene njegove naloge sta praznovala

18. t. m. odvetnika dr. Danilo Majaron in dr. Ivan Tekavčič, prvi kot petindvajsetletni predsednik, drugi kot petindvajsetletni pravnik odvetniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani. Ta jima je priredila svečan banket, ki so se ga udeležili vsi nosilci najvišjih funkcij v ljubljanski oblasti. Oba gospoda slavljence sta odlična jurista in rodoljuba, dr. Majaron tudi juridični pisatelj, ter uživata v vseh krogih prebivalstva neomejeno zaupanje in spoštovanje. Na mnogaja ljeta! — Zobni atelje je preselil iz Ljutomera v Kočevje gosp. Boris Banter je s tem odpomogel pereči ljudski potrebi. Posluje v hiši tvrde Peter Petsche. Opozarjamo na inserat. — Veletrgovino z železnino s prevzemom renomirane tvrde Fr. Göderer v Kočevju je otvoril oziroma razširil gospod F. Huber, bivši poslovodja veletrgovine Franc Stupica v Ljubljani. Z njegovim prihodom je zavel v tej stroki trgovine v Kočevju nov svež duh, kar je bilo že zelo potrebno. Opozarjamo na tozadeven oglas. — Šef okrajne davčne oblasti v Kočevju gospod Ignacij Širca je imenovan za sekretarja Glavne kontrole v Beogradu (1. julij) ter je te dni nastopil novo svoje službeno mesto. Navzlic delikatnemu in težkemu položaju, ki je zvezan danes v Sloveniji z davčnim službovanjem, si je gospod Širca, enako svojemu nepozabnemu predniku, s finim taktom in umevanjem ljudstva umel v najkrajšem času pridobiti zaupanje in simpatije v okraju, tako, da je bilo slovo težko. Čestitamo novomenovanemu gospodu sekretarju Glavne kontrole, želeč mu najlepših uspehov.

Častnim meščanom kočevskim je bil v seji mestnega odbora imenovan gospod Jos. Röthel, veleindustrijalec in predsednik Mestne hranilnice v Kočevju, za neprecenljive zasluge, ki se jih je v tridesetletnem požrtvovalnem javnem delovanju pridobil za mesto in okraj. Številnim njegovim gratulantom se pridružujemo tudi mi z iskrenim: „Na mnogaja ljeta!“

„**Ein neuer Ehrenbürger**“. Pod tem značilnim naslovom je prinesel tukajšnji listič lakonično vest v par vrstah, da je bil gospod Jos. Röthel na obč. seji dne 24. oktobra l. l. imenovan častnim meščanom.

Naj nekoliko opomoremo pozabljivosti in omenimo: Gosp. Jožef Röthel, industrijalec, trgovec in posestnik, je v upravi naše Mestne hranilnice neprestano že nad 30 let, od smrti g. Al. Loya načelnik upravnega odbora, zdaj tudi ravnateljstva. Nadalje deluje uspešno kot dolgoletni načelnik Premo-

ženjske uprave našega mesta, podpredsednik Merkantilne banke in funkcionar tovarne Tekstilana d. d. Posebno uspešno je njegovo delo pri Premoženski upravi za občni blagor, glej: gimnazija, vodarna in elektrarna, ki jo je rešil z grandiozno-velikodušnimi prispevki pasivnosti.

Toliko v vednost onim, ki niso poučeni, in širši javnosti, ki ji hočemo marsikaj povedati, kar lokalni listič nemško-nacionalne klike zamolči ali pa skuša prikriti.

Umrli je po daljšem trpljenju gospa Leopoldina Schadinger roj. Heiker, soproga Rudolfa Schadingerja, gozdnega svetnika posestev kneza Karl Auersperga v Kočevju. Zapušča šest odraslih sinov, katerim je bila dobra in skrbna mati. Naj počiva v miru, preostalim naše sožalje.

Dopisi.

Kočevje. Kočevski nemško-nacionalni „Bauernbund“ je dne 3. marca zboroval v Kočevju. Odobrili so taktiko, da se, kolikor je za njih cilje koristno, dela skupno z SLS in da drže strnjeno fronto z ostalimi „Stammesbrüder“ po Sloveniji in državi. Soglasno so pohvalili SLS poslanca Škulja, češ, da za njih cilje dobro deluje. — „Bauernbund“ izdaja „Gottscheer Zeitung“ trikrat na mesec. V izvršni odbor so bili izvoljeni: trgovec Alois Kresse, župnik Jos. Eppich, odvetnik Dr. Hans Arko, njegov koncipijent Dr. Rom, trgovec Ganslmayer, zdravnik Dr. Röthel ter trgovec J. Petsche, torej sami kmetje.

Osilnica. Tu je preteklega meseca umrl Blaž Kovač, bivši večletni občinski svetovalec, član krajnega šolskega sveta, okrajnega cestnega odbora itd., oče sedanjega župana Ivana Kovača. Bil je ugleden mož, poštenjak stare šole, dobričina, ki je imel srce vedno na pravem mestu, ter izboren gospodar in dober oče. Naj mu bo domača zemljica lahka, preostalim pa naše sožalje!

Dolenjavo pri Ribnici. Prihodnji teden bo vsa dolenjevaška Bistrica odpeljana po krasnem novem kanalu preko Kočevja naravnost v morje.

Dvor pri Žužemberku. V časopisih smo čitali, da se je vršil v Novemestu shod za železnico, ki naj zveže Slovenijo z morjem. Kot smo čitali, so se zborovalci izrekli za Črnomelj-Ogulin in Kočevje-Vrbovsko in s tem proti zvezi Novega mesta preko Straže-Toplic in Dvora s Kočevjem. Javni demagogični shodi seveda ne bodo odločevali, kod naj teče železnica; taki shodi

dokazujejo le nezrelost glede teh vprašanj, ki jih pri resnih ljudeh rešujejo strokovnjaki med štirimi stenami in po dolgih študijah. Interesira nas pa, da sta se proti železnici skozi našo dolino izrekli tako Pucljeva kot klerikalna stranka; slednja po bivšem železniškem ministru prof. Sušniku. Naj le pridejo še ti ljudje po kroglice k nam!

Struge pri Dobropoljah. V naši občini imamo že več let občani silne prepire in tožbe radi žaljenja časti ter pravde med seboj. Vzrok: sestava občinskega odbora, ki je tak, da županuje župan z večino enega, to je svojega lastnega glasu in s tem svojim glasom ustvarja večino o stvareh, o katerih bi bilo boljše, da bi župan, posebno ako je izrazit strankar, ne glasoval. Mislimo, da bi bilo najboljše, da se razpišejo nove občinske volitve, ki naj jih vodi posebno nepristransko gerentstvo, sestavljeno od uglednih nepristranskih mož, da bi tako tudi naša občina prišla do rednega dela in gospodarstva.

Dobropolje. Naša dolina razpolaga s približno 1000 volilci in kakimi 400 posestniki ter tvori jedro velikolaškega sodnega okraja, ki ima svoj sedež v Velikih Laščah, to je le 20 minut od meje ribniškega sodišča. Ta sedež sodišča je neprimeren. Sodišče spada v Dobropolje in ž njim vred notarijat in davkarija. Ker se sedaj pripravlja zakon o sodiščih, pozivljamo poslanca K. Škulja in Puclja, ki sta odnesla naše glasove, da nam prineseta sedaj sodišče, kar je neobhodna potreba za našo dolino.

Fara pri Kostelu. Poslanec Škulj nam vedno obeta železnico, čeprav njegova stranka ne sedi v vladi in torej nima veljavne besede. Toda poslanec Škulj je eno, njegova stranka pa drugo. Ta se je namreč na javnem shodu v Novemestu, ki ga je sklical novomeški župan, izrekla po posl. Sušniku proti naši železnici. Posl. Sušnik je govoril imenom Kluba poslancev SLS ter priobčil, da je to oficijelni sklep kluba SLS. Posl. Sušnik je bil že železniški minister in je po njem sklep proti naši železnici še bolj povdarjen, Seveda bo prišel posl. Škulj in bo smelo trdil, da to ni res. To pa je poročal „Slovenec“ sam. O sveta farbarija!

Novomesto. Velecenjeni gospod urednik! Te dni smo doznali veselo vest, da izide radikalni list v Kočevju. Pristrčno pozdravljamo Vaše pogumno in potrebno podjetje, da bomo radikali v Sloveniji imeli vsaj eno svoje glasilo in tribuno. Povedati imamo marsikaj drug drugemu, razgovoriti med

Statuti Narodne Radikalne Stranke¹

usvojeni na Zemaljskoj Radikalnoj Konferenciji održanoj 21. i 22. novembra 1911. god. u Beogradu, i izmenjeni u sednicama Glavnog Odbora Radikalne Stranke iz cele zemlje, održanim 25., 26., 27. i 28. septembra 1920. godine, u Beogradu.

I.

Ime, cilj, sredstva.

Član 1. — Radikali Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca organizuju se na osnovi svoga programa i ovih statuta u političku Narodnu Radikalnu Stranku.

Član 2. — Cilj je stranke: da radi na ostvarenju načela sadržanih u njenom programu, i u opšte da pomaže materijelni, umni i moralni razvitak srpsko-hrvatsko-slovenačkog naroda.

¹ Ker je povpraševanje po Statutih Narodne Radikalne Stranke veliko, smo se odločili, da jih prinese „Ljudska Samouprava“ v oficijelnem tekstu. Člani naj te številke dobro spravijo. Uredništvo.

Član 3. — Za postizanje svoga cilja stranka će upotrebljavati sva zakonita, kulturna i moralna sredstva. Svoja će načela širiti izdavanjem listova i knjiga, osnivanjem klubova i čitaonica, držanjem javnih zborova i predavanja, a ostvarivaće ih preko svojih predstavnika u Narodnoj Skupštini i u skupštinama i odborima samoupravnih tela.

II.

Članovi stranke.

Član 4. — Član Narodne Radikalne Stranke može biti svaki onaj, koji uživa sva građanska prava, kad usvoji program stranke i izjavi najbližoj organizaciji stranke da će se podvrgavati disciplini strankinoj i raditi na širenju i ostvarenju načela stranke, i kad u stranku bude primljen.

Član 5. — Članovi se upisuju u stranku kod mesnih radikalnih odbora onog mesta gde stalno žive. Upisivanje se vrši na osnovi

pismene izjave onoga, koji želi u stranku stupiti. Nepismenima će pisati drugi izjavu, ali će takva izjava svagda morati imati potpise dvaju pismenih svedoka.

O primanju u stranku mesni odbor donosi svagda odluku, koju zavodi u svoj zapisnik, i saopštava je odmah Glavnom Odboru, koji će je predati javnosti preko glavnog organa strankinog, ako se sa tom odlukom bude složio. U protivnom slučaju odluku mesnog odbora o prijemu kog lica u stranku Glavni će Odbor poništiti i o tom izvestiti dotični mesni odbor.

Određba ovog člana važi za one, koji do sada nisu bili članovi Radikalne Stranke.

Član 6. — Pri stupanju u stranku svaki član dobija člansku kartu, oblika i teksta, kakav propiše Glavni Odbor.

Članske karte razdaće i svima sadašnjim članovima stranke.

seboj marsikako vprašanje, dolžni smo pa tudi razložiti slovenski javnosti, zakaj smo radikali in kaj hočemo. V vseh teh smereh Vas bomo novomeški radikali, ki tvorimo četo od približno sto mož, krepko podprli. Danes pa hočemo sprožiti neko vprašanje, ki nas novomeške radikale močno interesira. Na tukajšnji železniški postaji službuje namreč mož v zelo visoki službi, ki posega aktivno v politiko in trdi sedaj, da je radikal. Toda v naši organizaciji Novomesto ni organiziran, ampak baje — v Ljubljani, dasi stanuje v Novemestu. Toda navzlic temu, da je baje radikal, je kandidiral pri zadnjih občinskih volitvah na narodno-socijalni podlagi in sedi v klubu narodno-socijalnih mestnih odbornikov, in ne med radikalnimi. Tudi je že ponovno brilburke iz radikalov. V Ljubljani ima baje dobre zveze z onimi možmi, ki so se pod pritiskom razmer prelevili iz komunistov v „radikale“. V službi se mu očitajo gorostasne stvari in zlorabe ter se je tozadevna ovadba vložila pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani. Na to ovadbo je ta funkcionar odgovoril s tem, da je v Ljubljani stopil v radikalno stranko, katero seveda v Novemestu suvereno prezira in sedaj očitno strankino legitimacijo drži kot ščit pred seboj, ker ovadba pri Direkciji ne pride prav naprej. Brez ozira na tega gospoda, čigar usoda je vidna, in ker bomo brezobzirno kontrolirali, nastaja vprašanje, ali smemo radikali trpeti, pa se vtihotapljuje y naše vrste ljudje z maslom na glavi, ki naj ga jim potem štiti naša stranka? Mislim, da ne! Zdi se nam, da se vtihotapljanje takih tipov vrši že po nekem sistemu, morda v namen, da zamorejo interesirani možje in organi gotovih strank v Beogradu in v časopisju pokazivati na nas slovenske radikale, češ, glejte jih, izmeček drugih strank!

Zaradi par podtaknjenih nam garjevih ovc ne bo in ne sme trpeti cela stranka in njen ugled. Zato smo naziranja, da naj vsaka organizacija izloči iz svojih vrst vse dvomljive tipe in politične pustolovce. Koliko je škodil naši stranki od demokratov izrabljeni Štefanovič Emil! Mislim, da bi si naše organizacije morale desetkrat premisliti, predno vzamejo v svoje vrste ljudi dvomljive vrednosti, zlasti pa one, ki prihajajo iz komunističnih vrst. Ti so baje v Ljubljani še posebno v časteh. Ne vemo, ali je temu vzrok naivnost ali nezmožnost vodilnih mož, pridobiti za stranko potrebne resne može tudi v Ljubljani. Le čista, poštena in enotna četa bo v položaju, da drži prapor Narodne Radikalne Stranke čist v

Sloveniji, ne pa pisana masa, stepena skupaj iz vseh vetrov bogzna s kakšnimi nameni. Toliko za danes.

Opomba uredništva: Z Vašimi izvajanjimi se popolnoma strinjamo. Zadevo dotičnega „radikala“ smo oddali na kompetentno mesto, ki bo potrebno ukrenilo. V ostalem pa opozarjamo na Statute NRS, ki izhajajo v našem listu In iz katerih boste posneli, da je le tisti pravnoveljaven član naše stranke, ki ga sprejme mestni odbor stranke njegovega bivališča. Ako dotični gospod ni član Vaše novomeške organizacije, tudi ni član stranke. Druga organizacija ga sploh sprejeti ne sme.

Borovnica. Dne 28. februarja 1926 je imela krajevna organizacija NRS v Borovnici, katera je bila dosedaj ena najdelavnejših NRS organizacij na kmetih, sestanek, na katerem se je pregledalo dosedanje njeno delovanje in napravilo načrte za v bodoče.

Predsedniške funkcije je prevzel začasno podpredsednik Ivan Makovec iz Borovnice.

V vrhniškem sodnem okraju je za NRS vsled združenega odpora SLS in SDS veljakov jako težko pridobivati teren, vendar pa je stranka v stalnem napredku.

Kočevska reka. Pri nas fajmoštruje daleč naokoli znani nemško-nacionalni župnik, ki navzlic temu, da je ena tretjina faranov Slovencev, ne drži nobene pridige v slovenskem jeziku. Pred letom smo poslali od vseh Slovencev podpisano vlogo na škofa v Ljubljano, pa ni nobene rešitve. Saj imajo še na Prajzovskem Slovenci pridige v slovenskem jeziku, v naši lastni državi, Jugoslaviji, naj jih pa pogrešamo! Kaj nam je storiti?

Opomba uredništva: Deputacija par uglednih Slovencev iz vaše fare naj se čimprej oglasi v našem uredništvu. Da vidimo!

Iz NRS.

Nikola Pašič — osemdesetletnik. Dne 19. decembra 1925 je praznoval osemdesetletnico svojega življenja jugoslovanski Bismarck ali Cavour, soustanovitelj in šef Narodne Radikalne Stranke ter predsednik vlade, gospod Nikola Pašič. Le malo je v življenju ljudi, ki jim je dano, da vidijo svoje ideje realizirane v celem obsegu ter trud svojega življenja ovenčan s popolnim uspehom. Gospod Nikola Pašič spada med one srečnike. Silno je interesantno zasledovati, kako je gospod Nikola Pašič, obdan od zvestih tovarišev in vztrajnih sodelavcev, iz malih početkov vstvaril mogočno Narodno Radikalno Stranko ter jo po trdih in vijugastih potih pripeljal konečno na vlado male predvojne Srbije, kako je v morju evropskih intrig konsekventno zasledoval svoj ideal ter ga realiziral, potem

pa je stabiliziral razmere v Srbiji, s tem, da je najprej razbil Evropsko Turčijo ter Srbijo skoro podvojil, nato pa potrpežljivo in zaupanja poln vzel na svoje ramena s silo usiljeno mu svetovno vojno ter iz razvalin sovražnikov svojega naroda vstvaril sedanjo kraljevino SHS, ki po velikosti le malo zaostaja za predvojno Italijo, po naravnih bogastvih jo pa daleko prekaša. — Za osemdesetletnico tega realnega simbola našega narodnega jedinstva in svobode se je v okrilju Narodne Radikalne Stranke sestavil poseben slavnostni odbor z drugo glavo in roko Narodne Radikalne Stranke, gospodom Ljubo Jovanovićem na čelu, ki ima donesti potrebne sklepe, in pa posebni izvršni odbor z gospodom dr. Velizar Jankovićem, ministrom na r., na čelu, ki ima te sklepe izvršiti. Vsa proslava se izvrši meseca maja, ki obeta biti taka, kakoršne Beograd še ni videl. Takrat prinesemo tudi mi sliko in življenjepis gospoda Pašiča, na kar naše bralce že danes opozarjamo.

Kočevje. Dne 6. februarja 1926 se je vršil v Veliki dvorani hotela Trst občni zbor tukajšnje Mestne organizacije Narodne Radikalne Stranke. To je prva in najstarejša organizacija Narodne Radikalne Stranke v Sloveniji, ustanovljena dne 4. avgusta 1921 in bo praznovala torej letos svojo petletnico. Občnega zbora se je udeležilo nad 70 članov. Predsednik dr. Ivan Sajovic je podal najprej interesantno programatično, nato pa politično poročilo o občini, srezu, oblasti in državi. Utemeljil je potrebo NRS med Slovenci v občeh, v Kočevju in kočevskem srezu pa še posebej. Dotaknil se je tudi načina organizacije stranke v Sloveniji, grajal organizatorno zanikernost ljubljanskega vodstva, ki ne dela konstruktivno ter se zaletuje brez sistema. Treba bo tudi v tem oziru izvesti strogo statutarne predpise ter pustiti vsakemu okrožnemu odboru njegov avtonomni statutarni delokrog. Da se to zgodi, je treba vse delo in organizacije v Sloveniji, zlasti pa v ljubljansko-novomeškem volilnem okrožju, osvežiti ter predvsem svobodno voliti nove odbore. To se bo zgodilo v našem srezu do približno Velike Noči in Kočevje naj dela začetek. Na ta način dobimo tudi nove srezke odbore in s tem svež in delaven Okrožni odbor za volilno okrožje Ljubljana-Novo mesto, ki ne bo spal, med tem ko druge stranke med slovenskimi volilci i sejejo i žanjejo. Treba je pravočasnega in vsestranskega dela in priprav, ako hočemo, da bo pri prihodnjih volitvah naša stranka v ljubljansko-novomeškem volilnem okrožju

Hiša z gospodarskimi poslopi

in okroglo 90 orali zemlje se proda. Hiša enonadstropna in dobro ohranjena se nahaja v Gorenjem Mozlju pri Kočevju; je pripravna za vsako trgovino, gostilno in mesarijo, je v neposredni bližini farne cerkve. V hiši je na razpolago lepo stanovanje z obširnimi lokali za gostilniško obrt ter ledenico in kletmi, ki se je tukaj izvrševala že od njenega obstoja dalje. V gostilni se je iztočilo letno nad 20.000 litrov vina ter piva v dvakrat toliki količini. Hiša leži ob prometni cesti Kočevje-Črnomelj. Ima pripravljene hleve za trgovino z živino in prešiči. Kraj je zelo prometen in prebivalstvo dobro situirano. Le nekoliko podjetnemu posestniku je tukaj eksistenca odlično utemeljena. — Vsa pojasnila daje koncesionirana Splošna posredovalnica v Kočevju.

A. Glavni Odbor.

Član 13. — Na čelu cele stranke stoji Glavni Odbor. Sedište mu je prestonica.

Glavni Odbor rukovodi celokupnim radom stranke u granicama programa i ovih statuta. On izvršuje odluke Zemaljskih Radikalnih Skupština i izdaje naredbe i upute svima ostalim organizacijama strankinim u granicama ovih statuta. On razradjuje glavna načelna pitanja, koja su programom obuhvaćena i stara se da ta pitanja predstavnici stranke u Narodnoj Skupštini reše. On motri da se organi stranke drže u duhu načela stranke i da ne remete disciplinu u stranci; on odlučuje koji će se spisi štampati kao izdanja strankina. On rukuje svima ustanovama strankinim, koje pripadaju celoj stranci; on vodi nadzor nad radom i ustanovama ostalih strankinih organizacija. (Dalje prih.)

III.

Organizacije strankine.

Član 12. — Strankine su organizacije: Glavni Odbor, okružni, sreski i mesni odbori.

Za člansku kartu plaća se 20 p. d.

Član 7. — Svi članovi stranke imaju jednaka prava i dužnosti.

Član 8. — Svaki je član stranke dužan glasati pri svima izborima za kandidate koje stranka istakne, kao i bezuslovno pokoravati se odlukama strankinih organizacija, koje su na osnovi ovih statuta donesene.

Član 9. — Svaki je član stranke moralno odgovoran za svoja dela. Pojedini članovi ne mogu raditi u ime stranke bez ovlašćenja strankinih organizacija, u ime kojih budu radili.

Član 10. — Članovi stranke koji bi radili protiv interesa stranke, ili se inače svojim postupcima grešili o disciplinu stranke ili štetili njen ugled, biće kažnjeni pismenim ukorom ili će biti izključeni iz stranke, pošto budu prethodno napismeno saslušani.

Kaznu pismenog ukora izriču dotični mesni odbori, a izključenje konačno rešava Glavni Odbor, po predstavkama mesnih odbora.

Odluke o kaznama beleže se u zapisnik i objavljuju preko glavnog organa strankinog.

No, isključenja iz stranke može vršiti i sam širi Glavni Odbor, bez inicijative mesnih odbora.

Član 11. — Svi članovi stranke jedne opštine moraju biti zavedeni u spisak, čiji će se prepis slati sreskom, odnosno okružnom i Glavnom Odboru.

lamogla nastopiti samostojno, brez uspavajočih in ubijajočih zvez. (Viharno odobravanje.) Iz blagajnikovega poročila je bilo povzeto, da šteje kočevska mestna organizacija NRS vsega skupaj 105 članov, od katerih je 92 pošteno odrajtalo za vsa leta strankin prispevek, tako da izkazuje blagajna 1368.75 Din čiste imovine. (Odobranje.) Na blagajnikov predlog se sklone obdavčiti vsakega člana na leto s Din 5 prispevka, pri čemur navzgor niso postavljene nikake meje. Obenem se blagajnika pooblasti, da neimovitim članom prispevek do Din 1 po svoji prevdarnosti lahko zniža. Naproša se dr. Sajovica, da bi nadaljeval z izdajanjem „Radikala“, ki ga je izdajal skozi tri letnike ali drugega glasila ter se sklone, da se mora v tem slučaju vsak član naročiti na list ter ga podpreti po svojih najboljših močeh. Za razširjanje lista in stranke po slovenskih krajih in občinah se ponudijo prostovoljni sodelavci. Izreka se zahvala občnega zbora predsedniku in ustanovitelju organizacije dr. Sajovcu za njegovo požrtvovalno delo in uspešno vodstvo, zlasti pa za lepa predavanja, ki jih je med letom priredil članom na krasno uspeh družabnih večerih. Nato se preide k volitvam. Predsednik odredi tajno glasovanje po listkih. Pri tem tajnem glasovanju je izvoljen soglasno (razen enega očitno lastnega glasu) za predsednika zopet dr. Ivan Sajovic, mestni župan in odvetnik v Kočevju, ki izvolitev sprejme, za podpredsednika istotako gosp. Jakob Jerman, z vzklikom za tajnika prof. Milan Fabjančič, za blagajnika Martin Čadež, za odbornike pa: Gabr. Reven, Ivan Bedina, Peter Vovk, Dane Batinica, Ivan Drobnič, Gab. Velički, Alfred Tvrđy, Franc Božič st., Ivan Novak, za namestnika: Jakob Hiti, Edvard Eppich, za revizorje: Lad. Jenko, Peter Mioković, Val. Singer in Josip Štibernik.

Na predlog novoizvoljenega tajnika se je odposlal telegrafičen pozdrav šefu stranke in vlade gospodu Nikolu Pašiču. V prijetnem družabnem kramljanju in petju je predsednik šele okrog 11. ure zvečer zaključil krasno uspelo zborovanje.

Ribnica. Dne 13. februarja 1926 se je vršil v restavraciji „Pri kolodvoru“ občni zbor naše krajevne organizacije NRS ob polnoštevilni udeležbi vseh članov. Predsednik Ludvik C. Tschinkel je otvoril zborovanje in pozdravil vse navzoče, zlasti pa iz Kočevja na zborovanje došlo deputacijo kočevske mestne organizacije z njenim in srezkim predsednikom dr. Sajovicem na čelu. Povdaril je, da se je sklical občni zbor v sporazumu s srezkim odborom, da se tako delovanje organizacije osveži, ter je naprosil navzočega srezkega predsednika in delegata Glavnega odbora stranke, dr. Ivana Sajovica, da poda poročilo o političnem položaju. Ta je burno pozdravljen in ponovno z odobravanjem prekinjen, podal temeljito ter nad vse zanimivo in podučno poročilo

o političnih dogodkih od 18. marca 1923 dalje do danes in sicer tako glede sreza kot glede Slovencev ter državne notranje in zunanje politike. Poročilo in dogodke je osvetlil tako s stališča in programa NRS kakor tudi iz vsedržavnega in gospodarskega vidika. Iz teh vidikov je nad vse interesantno razmotrival porazno, omejeno ter kratkovidno delovanje slovenskih političnih strank, ki ne vidijo niti v notranji politiki preko lastnega plotu, kaj šele v zunanji ter so vsled tega politični in gospodarski neuspehi slovenskih poslancev v parlamentu in pri vladi umljivi. Člani so izrazili željo, da bi čuli večkrat tako stvarna in zanimiva razmotrivanja ter je govornik obljubil, da prinese nekatere odlomke prihodnji naš list, ki naskoro izide v Kočevju. To izjavo so pozdravili člani z viharnimi živjoklici in ploskanjem. — Iz poročil posameznih funkcionarjev je bilo posneti, da je organizacija v treh letih svojega obstanka storila svojo dolžnost ter držala zastavo Narodne Radikalne Stranke v Ribnici čisto in ponosno. Vsa poročila so se vzela soglasno na znanje. Nato je bil izvoljen nov odbor za nadaljno funkcijsko dobo in sicer predsednik in podpredsednik s tajnim glasovanjem po listkih soglasno, ostali odbor pa z vzklikom in sicer za predsednika zopet Ludvik Tschinkel, veleindustrialec in posestnik v Ribnici, za podpredsednika Ludvik Erjavec, železniški uradnik, za tajnika Ivan Illovar, davčni izvrševalec, za blagajnika Josip Medved, sodni uradnik, za odbornike pa Fran Schweiger, sodni uradnik, Franc Mihelič, žel. skladiščnik, Anton Hledé, strojnik, Franc Frandolič, sodni sluga, Ivan Kromar, mizarski mojster, Ivan Žarkovič, strojnik, vsi v Ribnici. Nato se je razvila prosta zabava s petjem, govori itd., pri kateri je prijetni večer le prehitro minul.

Laško. Dne 22. februarja se je vršil v Akademiji Drolc redni občni zbor tukajšnje krajevne organizacije Narodne Radikalne Stranke pod vodstvom njenega ustanovitelja in predsednika g. Blaža Zupanca. Iz poročila predsednika je bilo posneti, da šteje danes ta organizacija po odbitku umrlih članov Henrika Kopača, Simona Krušiča in Franceta Novaka in po preselitvi 8 članov iz njenega območja, 36 aktivnih članov, ki so se vsi udeležili občnega zbora. Odbor stranke je obdržal med letom pet sej, je posredoval uspešno v več slučajih, v najvažnejših, katerih dosega bi visoko dvignila ugled naše partije in pomnožila naše vrste, pa ni dosegel uspehov. Opazilo se je pri tem, da se organizacij naše Radikalne Stranke boje zlasti Samostojni demokrati, ki niti v Beogradu niti drugod ne opuste nobene prilike, da ne bi grdili članov naše stranke v Sloveniji in intrigirali proti delu naših organizacij, predstavljajoč sebe kot edini državotvoren element v Sloveniji, seveda vse iz same ljubezni do države, kaj-

pak. Zdi se, da se še celo v beograjskem vodstvu naše stranke najdejo močje, ki tem obupnim intrigam nasedajo. Ako bo beograjsko vodstvo naše partije hotelo, da se v Sloveniji resno razvije Narodna Radikalna Stranka, bo moralo pač dati več na svoje organizacije in pa na svoje ljudi kot pa na svoje politične nasprotnike. (Soglasno odobravanje.) Blagajnik poroča, da je imela stranka v preteklem letu Din 468 izdatkov ter le nekaj več dohodkov iz prispevkov članov. Pri nato sledečih tajnih volitvah se izvoli soglasno g. Blaža Zupanca, brivskega mojstra in posestnika, za predsednika, gospoda Rudolfa Celinška, delavca, pa podpredsednikom. Z vzklikom se izvoli še ostali odbor in sicer Franc Antiloga, urarski mojster, Fasswald Franc, trgovec, Uratarič Bodigoj, krojaški mojster in Vale Josip, zidar, vsi v Laškem. Sklene se, pri sprejemanju novih članov postopati rigorozno. Na predlog odvetnika dr. Josipa Flego se sklenje prirejati vsak teden prijateljske večere in družabne sestanke podobno kot se vrši to v Kočevju. Po rešitvi še nekaterih internih vprašanj je zaključil predsednik po triurnem zborovanju lepo vzpeli občni zbor.

Prosveta.

Šolstvo v kočevskem sodnem okraju. Kočevski sodni okraj šteje okoli 25.000 prebivalcev. Od teh je približno polovica Kočevarjev, ki v 20 občinah z nemško večino kot železen obroč obdajajo močno trgovsko, industrijsko in srezko središče Kočevje. Mesto Kočevje ima blizu 4000 prebivalcev ter vsled industrije, trgovine in uradov skoro dvetretjinsko slovensko večino, ki se zrcali tudi v mestnem občinskem zastopu, v katerega so si Slovenci v hudem in težkem boju s Kočevarji pri občinskih volitvah dne 7. septembra 1924 priborili večino in slovenskega župana ter svetovalstvo, potem ko so nacionalni Kočevarji, zaupajoč na nezavednost slovenskega delavstva, vsak sporazum tako pred kot po volitvah odbili.

Kočevje je bilo že od nekdanj krepko kulturno središče. Pod Avstrijo seveda izrazito nemško nacionalno. Tu je bila nemška kompletna gimnazija z društvom „Deutsches Studentenheim“, nemška dekliška meščanska šola, ter le izključno nemško osnovno šolstvo. S terorjem so uplašili slovenskega delavca in uradnika v Kočevju, tako, da se ni moglo stalno pridobiti zakonito število 40 učencev za slovensko ljudsko šolo. Isto je bilo v okolici. Slovenska deca se je vsled tega v tem okraju kar na debelo ponemčevala. Takrat nemškonacionalni Kočevarji niso vpili, da izidejo iz šole z nematerinskim jezikom le bebci kot to delajo danes, ko zahtevajo, da naj otroci napol ponemčenih slovenskih starišev obiskujejo šole z manjšinskim in ne z državnim učnim jezikom, v katerih zahtevah podpira Kočevarje klerikalni poslanec župnik Škulj iz Do-

Glavnica . . . 3,000.000 Din
Rezerve proti . . . 700.000 „
Stanje vlog . . . 20,000.000 „

Brzjavni nasl.: Merkantilna

Telefon interurban:

Kočevje št. 3 - Ribnica št. 4.

MERKANTILNA BANKA

centrala KOČEVJE, podružnica RIBNICA

kupuje in prodaja dolarje in druge valute, vrednostne papirje, srečke itd. Izvršuje nakazila in vnovčenje v tu- in inozemstvu. Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča posla. Zveza z Ameriko.

Je dragovolje strankam na razpolago brezplačno z informacijami glede kateregakoli denarnega posla.

Obrestovanje vlog od dneva pologa do dneva dviga:

brez odpovedi 5%
na 1 mesečno odpoved 6%
na 3 mesečno odpoved 7%
na 6 mesečno odpoved 8%

Rentni in invalidski davek plača banka sama.

Uradne ure: od 9. do 12. predpol. in od 3. do 5. ure popoldne.

lenjevski, ki drži svoj mandat le še s pomočjo nemških nacionalnih glasov.

Danes obstoja v Kočevju Državna realna gimnazija z državnim učnim jezikom, ki se je na tej podlagi razvila v mogočen zavod, kakoršen prejšnja nemška gimnazija nikdar ni bila, ker je bila le umeten stvar. Državna realna gimnazija v Kočevju šteje danes 226 javnih učencev, dočim kompletna nemška avstrijska gimnazija ni nikdar prekoračila števila 150 učencev. Ona je prosvetna trdnjava državne misli v narodno-mešanem okraju in za vse kraje tja do italijanske meje, kar ni podcenjevati. Razun tega vrše profesorji zavoda važno ljudsko prosvetno delo s predavanji, javnimi akademijami itd., kar je za te kraje neobhodno potrebno. (Nadaljevanje prihodnjič.)

Izdaja za konzorcij in urejuje Pavle Homan, Kočevje.
Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Mali oglasi.

Cena besedi 2 Din, najmanjša pristojbina 10 Din.

Slamoreznico

kupi Dijaški Dom, Kočevje.

Mlade prešičke

prvovrstne, turopoljske pasme, sredi aprila po osem tednov stare, proda Dijaški Dom, Kočevje.

Posestvo, pol grunta

hiša, gospodarska poslopja, prvovrstne njive in mladi gozdovi, se proda na Rogatem hribu. Naslov pove uredništvo.

Stavbišče v Kočevju

ob Ljubljanski cesti kupim. Ponudbe na upravnishvo pod „Stavbišče“.

Penzionirani orožniški narednik

absolutno zanesljiv mož stare šole, išče pazniškega ali podobnega mesta. Pod „Skromen in soliden“ na upravnishvo.

Pobarvam zunanost hiše

na Glavnem trgu v Kočevju. Ca 1200 m². Rudeče. Ponudbe pod „Solidnost“ na upravnishvo.

Luka Žitko, kolarstvo, Vrhnika

izdeluje priprosta in elegantna kompletna vozila vsake vrste po najzmernejših cenah in kupuje ali jemlje za delo v zameno jesenov in brstov les.

Anton Bizjak, čevljarska delavnica Borovnica

izdeluje in oddaja svoje čevljarske izdelke zlasti moško trpežno obutev najceneje.

Levstek & Oblak

:: Rakek. ::

Veletrgovina špacerijskega blaga, vsakovrstne železnine, moka in poljskih pridelkov - Portland-cement - Mineralna voda - Pšenična moka iz najboljših domačih in banaških mlinov vedno v zalogi. Ceniki na razpolago.

Brzojavke: Leo Rakek. Telefon interurb. 9.

Pisalni stroj

dobro ohranjen, kupi Pavel Homan, Kočevje št. 18.

Prvovrstno kravo mlekarico

kupi Dijaški Dom, Kočevje.

3-1

Kavarna Zurl - Schleimer

Glavni trg Kočevje.

Zbirališče kočevske inteligence in poslovnega sveta.

Al. Schleimer
kavarnar.

Koncesionirana splošna posredovalnica v Kočevju

izvršuje po najnižjih cenah vsakovrstna posredovanja, pozvedovanja in gospodarska navodila. Oddaljenim se pismena naročila takoj pismeno rešuje.

P. t. potnikom in posetnikom Kočevja ter cenj. meščanstvu se priporoča

HOTEL „TRST“, Kočevje

Prvovrstna kuhinja. Najboljša vina.

Sobe za tujce. — Avtogaraža.

J. Klemenčič
hotelir.

ZOBNI ATELJE

BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

Pozor!

Poljedelci in obrtniki!

Pozor!

Brezkonkurenčno si nabavite Vaše potrebščine, kakor: železo, pločevino, žičnike, žico, štedilnike, razno kovaško, ključavničarsko, mizarstvo in drugo obrtniško ter poljedelsko orodje, barve, razne lake, bencin, olje, firnež itd. Poljedelski stroji, razni plugi, brane, slamoreznice, mlatilnice, čistilnice pri stari na novo urejeni tvrdki

Fr. Göderer nasl. FR. HUBER, Kočevje.

Zaloga najboljšega cementa in drugih stavbenih potrebščin.

Zaloga smodnika in vseh drugih lovskih potrebščin.

DIJAŠKI DOM, Kočevje.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija. Popolna prvovrstna oskrba. Nizke cene.

ŠTEVILO MEST OMEJENO NA 65 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak ponedeljek in četrtek od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. januarja 1926:
Din 19,117.539-23

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%